T084 TKL 2 (39) 1509 Luận Đại Trí Độ-Giải Thích Phẩm 20-Phát Thú P1

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 49

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ QUYEÅN 49

GIAÛI THÍCH PHAÅM HAI MÖÔI: PHAÙT THUÙ Phaàn 1

KINH: Phaät baûo Tu-boà-ñeà: OÂng hoûi theá naøo laø Boà-taùt ma-ha-taùt thuù höôùng Ñaïi thöøa ö? Tu-boà-ñeà! Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt khi tu haønh Saùu Ba-la-maät, töø moät ñòa vò ñeán moät ñòa vò, aáy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt thuù höôùng Ñaïi thöøa. Tu-boà-ñeà baïch Phaät: Baïch ñöùc Theá Toân! Theá naøo laø Boà-taùt ma-ha- taùt töø moät ñòa vò ñeán moät ñòa vò? Phaät baûo: Boà-taùt ma-ha-taùt bieát heát thaûy phaùp khoâng coù töôùng ñeán ñi, cuõng khoâng coù phaùp hoaëc ñeán hoaëc ñi, hoaëc ñeán hoaëc khoâng ñeán, vì töôùng caùc phaùp chaúng dieät. Boà-taùt ma-ha-taùt ôû caùc ñòa vò khoâng nieäm, khoâng suy nghó maø tu trò ñòa nghieäp, cuõng khoâng thaáy ñòa. Theá naøo laø Boà-taùt ma-ha-taùt trò ñòa nghieäp? Boà-taùt ma-ha-taùt luùc truù ôû Sô ñòa tu möôøi vieäc: 1. Thaâm taâm kieân coá, vì laø khoâng theå coù ñöôïc. 2. Taâm bình ñaúng ñoái vôùi heát thaûy chuùng sinh, vì töôùng chuùng sinh khoâng theå coù ñöôïc. 3. Taâm xaû, vì ngöôøi cho, ngöôøi nhaän khoâng theå coù ñöôïc. 4. Thaân caän thieän tri thöùc, cuõng chaúng töï cao. 5. Caàu phaùp, vì heát thaûy phaùp khoâng theå coù ñöôïc. 6. Thöôøng xuaát gia, vì nhaø khoâng theå coù ñöôïc. 7. Thoï vui thaân Phaät, vì töôùng haûo khoâng theå coù ñöôïc. 8. Dieãn xuaát phaùp giaùo, vì caùc phaùp phaân bieät khoâng theå coù ñöôïc. 9. Phaù kieâu maïn, vì phaùp sinh tueä khoâng theå coù ñöôïc. 10. Thaät ngöõ, vì caùc ngoân ngöõ khoâng theå coù ñöôïc. Boà-taùt ma-ha-taùt truù ôû trong Sô ñòa nhö vaäy, tu söûa möôøi vieäc trò ñòa nghieäp.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 49 497

Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt truù ôû trong ñòa thöù hai, thöôøng nieäm taùm phaùp:

1. Giôùi thanh tònh.
2. Bieát aân, baùo aân.
3. Truù löïc nhaãn nhuïc.
4. Thoï hoan hyû.
5. Khoâng boû heát thaûy chuùng sinh.
6. Vaøo taâm ñaïi bi.
7. Tin thaày,cung kính hoûi han, laõnh thoï.
8. Sieâng caàu caùc Ba-la-maät.

Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt truù ôû ñòa thöù hai phaûi ñaày ñuû taùm phaùp.

Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt truù ôû ñòa thöù ba tu naêm phaùp:

1. Hoïc hoûi nhieàu, khoâng chaùn ñuû.

2. Thí phaùp thanh tònh, cuõng khoâng töï cao.

3. Trang nghieâm Phaät quoác ñoä, cuõng khoâng töï cao.

4. Chòu voâ löôïng caàn khoå ôû theá gian khoâng laáy laøm chaùn.

5. ÔÛ choã taøm quyù.

Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt truù trong ñòa thöù ba phaûi ñaày ñuû naêm phaùp.

Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt truù trong ñòa thöù tö phaûi thoï haønh khoâng boû möôøi phaùp:

1. Khoâng boû truù xöù A-lan-nhaõ (choã tòch tònh)

2. Ít muoán.

3. Bieát ñuû.

4. Khoâng boû coâng ñöùc tu haïnh ñaàu ñaø.

5. Khoâng boû giôùi. 6. Gôùm gheùt caùc duïc.

7. Nhaøm chaùm taâm theá gian.

8. Boû taát caû sôû höõu.

9. Taâm khoâng hö maát.

10. Khoâng tieác heát thaûy taøi vaät.

Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt truù ôû ñòa thöù tö khoâng boû möôøi phaùp.

Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt truù ôû ñòa thöù naêm, xa lìa möôøi hai phaùp:

1. Xa lìa keû baïch y thaân thuoäc.

2. Xa lìa Tyø-kheo ni.

3. Xa lìa söï seûn tieác nhaø ngöôøi khaùc.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 49 498

4. Xa lìa ñaøm thuyeát voâ ích.

5. Xa lìa giaän hôøn.

6. Xa lìa töï ñaïi.

7. Xa lìa mieät thò ngöôøi.

8. Xa lìa möôøi nghieäp ñaïo baát thieän.

9. Xa lìa ñaïi kieâu maïn.

10. Xa lìa töï yù thoï duïng.

11. Xa lìa ñieân ñaûo.

12. Xa lìa daâm noä si.

Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt truù trong ñòa thöù naêm xa lìa möôøi hai vieäc.

Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt truù trong ñòa thöù saùu neân ñaày ñuû Saùu phaùp Ba-la-maät, laïi coù saùu phaùp khoâng neân laøm:

1. Khoâng khôûi yù laøm Thanh-vaên, Bích-chi Phaät.
2. Boá thí khoâng neân sinh taâm öu lo.
3. Thaáy coù ngöôøi ñeán xin taâm khoâng thoái maát.
4. Vaät sôû höõu ñem boá thí.
5. Sau khi boá thí taâm khoâng aên naên.
6. Khoâng nghi phaùp thaâm saâu.

Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt truù trong ñòa thöù saùu neân ñaày ñuû saùu phaùp, xa lìa saùu phaùp.

Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt truù trong ñòa thöù baûy khoâng chaáp tröôùc hai möôi phaùp:

1. Khoâng chaáp tröôùc ngaõ.
2. Khoâng chaáp tröôùc chuùng sinh.
3. Khoâng chaáp tröôùc maïng soáng.
4. Khoâng chaáp tröôùc chuùng soá, cho ñeán khoâng chaáp tröôùc keû bieát, keû thaáy.
5. Khoâng chaáp tröôùc ñoaïn kieán.
6. Khoâng chaáp tröôùc thöôøng kieán.
7. Khoâng chaáp tröôùc töôùng.
8. Khoâng neân chaáp tröôùc taùc nhaân.
9. Khoâng chaáp tröôùc danh saéc.
10. Khoâng chaáp tröôùc naêm uaån.
11. Khoâng chaáp tröôùc möôøi taùm giôùi.
12. Khoâng chaáp tröôùc möôøi hai nhaäp.
13. Khoâng chaáp tröôùc ba coõi.
14. Khoâng laøm choã chaáp tröôùc.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 49 499

15. Khoâng chaáp tröôùc choã kyø haïn.
16. Khoâng chaáp tröôùc choã döïa nöông.
17. Khoâng chaáp tröôùc yù kieán nöông Phaät.
18. Khoâng chaáp tröôùc yù kieán nöông Phaùp.
19. Khoâng chaáp tröôùc yù kieán nöông Taêng.
20. Khoâng chaáp tröôùc yù kieán nöông Giôùi.

AÁy laø hai möôi phaùp khoâng neân chaáp tröôùc. (Hai möôi thöù khoâng chaáp tröôùc naøy, ôû Kinh Ñaïi Baùt-nhaõ ghi:

1. Xa lìa chaáp ngaõ cho ñeán chaáp keû thaáy.
2. Xa lìa chaáp ñoaïn.
3. Xa lìa chaáp thöôøng.

4. Xa lìa chaáp töôùng.
5. Xa lìa chaáp kieán.
6. Xa lìa chaáp danh saéc.
7. Xa lìa chaáp uaån. 8. Xa lìa chaáp xöù.
9. Xa lìa chaáp giôùi.
10. Xa lìa chaáp boán ñeá.
11. Xa lìa chaáp duyeân khôûi.
12. Xa lìa chaáp truù tröôùc ba coõi.
13. Xa lìa chaáp heát thaûy phaùp.
14. Xa lìa chaáp taát caû phaùp nhö lyù, khoâng nhö lyù.
15. Xa lìa chaáp nöông Phaät kieán.
16. Xa lía chaáp nöông phaùp kieán.
17. Xa lìa chaáp nöông taêng kieán.
18. Xa lìa chaáp nöông giôùi kieán.
19. Xa lìa chaáp nöông khoâng kieán.
20. Xa lìa chaáp söï chaùn sôï khoâng taùnh – ND).
Laïi coù hai möôi phaùp neân ñaày ñuû:
1. Ñaày ñuû khoâng.
2. Chöùng voâ töôùng.
3. Bieát voâ taùc.
4. Ba phaàn thanh tònh.
5. Ñaày ñuû trí töø-bi ñoái vôùi heát thaûy chuùng sinh.
6. Khoâng nieäm heát thaûy chuùng sinh.
7. Bình ñaúng quaùn heát thaûy phaùp cuõng khoâng ñaém trong ñoù.
8. Bieát thaät töôùng caùc phaùp, vieäc aáy cuõng khoâng nghó.
9. Phaùp voâ sinh nhaãn.
10. Trí voâ sinh.
SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 49 500

11. Noùi caùc phaùp moät töôùng. 12. Phaù töôùng phaân bieät. 13. Chuyeån öùc töôûng. 14. Chuyeån kieán. 15. Chuyeån phieàn naõo. 16. Ñòa bình ñaúng ñònh tueä. 17. Ñieàu yù. 18. Taâm tòch dieät. 19. Trí thoâng suoát. 20. Khoâng nhieãm aùi. Tu boà ñeá! AÁy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt truù trong ñòa thöù baûy neân ñaày ñuû hai möôi phaùp. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt truù trong ñòa thöù taùm neân ñaày ñuû naêm phaùp, laø thuaän nhaäp vaøo taâm chuùng sinh, daïo chôi caùc thaàn thoâng; xem caùc nöôùc Phaät; nhö nöôùc Phaät ñöôïc troâng thaáy maø töï trang nghieâm nöôùc mình; nhö thaät quaùn Phaät thaân maø töï trang nghieâm Phaät thaân, aáy goïi laø ñaày ñuû naêm phaùp. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt truù trong ñòa thöù taùm coøn phaûi ñaày ñuû naêm phaùp laø bieát caùc caên cao thaáp; laøm thanh tònh nöôùc Phaät; vaøo Tam-muoäi nhö huyeãn, thöôøng vaøo Tam-muoäi, theo thieän caên öùng hôïp cuûa chuùng sinh maø thoï thaân.

Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt truù trong ñòa thöù taùm ñaày ñuû naêm phaùp. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt truù trong ñòa thöù chín neân ñaày ñuû möôøi hai phaùp, laø laõnh thoï phaàn hoùa ñoä trong voâ bieân theá giôùi, Boà-taùt coù ñöôïc nguyeän nhö vaäy thì bieát tieáng noùi cuûa trôøi, roàng, Daï-xoa, Caøn- thaùt-baø maø vì hoï thuyeát phaùp, ôû trong thai thaønh töïu; sinh thaønh töïu; nhaø thaønh töïu; hoï thaønh töïu; quyeán thuoäc thaønh töïu; xuaát sinh thaønh töïu; xuaát gia thaønh töïu; trang nghieâm caây Phaät (caây giaùc ngoä) thaønh töïu; heát thaûy caùc coâng ñöùc laønh ñaày ñuû thaønh töïu. Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt truù trong ñòa thöù chín, neân ñaày ñuû möôøi hai phaùp. Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt truù trong ñòa thöù möôøi, neân bieát gioáng nhö Phaät. Baáy giôø Tueä maïng Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch Ñöùc Theá Toân! Theá naøo laø Boà-taùt ma-ha-taùt taâm saâu xa tu trò ñòa nghieäp? Phaät daïy: Boà-taùt ma-ha-taùt taâm töông öng vôùi nhaát thieát chuùng trí, nhoùm caùc caên laønh, aáy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt taâm saâu xa tu trò ñòa ng-

hieäp. Theá naøo laø Boà-taùt coù taâm bình ñaúng ñoái vôùi chuùng sinh? Phaät daïy: Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt taâm töông öng vôùi Trí nhaát thieát chuûng, phaùt sinh Boán taâm voâ löôïng laø töø, bi, hyû, xaû, aáy goïi laø Boà-taùt taâm bình ñaúng ñoái vôùi chuùng sinh. Theá naøo laø Boà taùt tu boá thí? Phaät daïy: Boà-taùt thí cho heát thaûy chuùng sinh khoâng phaân bieät, aáy goïi laø tu boá thí. Theá naøo laø Boà-taùt thaân caän thieän tri thöùc? Phaät daïy: Thöôøng daïy truù vaøo trong Nhaát thieát chuûng trí, thieän tri thöùc nhö vaäy, neân thaân caän hoûi han laõnh thoï, cung kính cuùng döôøng, aáy goïi laø thaân caän thieän tri thöùc. Theá naøo laø Boà taùt caàu phaùp? Phaät daïy: Neáu Boà-taùt taâm töông öng vôùi Trí nhaát thieát chuûng maø caàu phaùp, khoâng rôi vaøo ñòa vò Thanh-vaên, Bích-chi Phaät, aáy goïi laø caàu phaùp. Theá naøo laø Boà taùt thöôøng xuaát gia trò ñòa nghieäp? Phaät daïy: Boà-taùt ñôøi ñôøi khoâng coù taâm hoãn taïp xuaát gia trong Phaät phaùp, khoâng ai laøm chöôùng ngaïi ñöôïc, aáy goïi laø thöôøng xuaát gia trò ñòa nghieäp. Theá naøo laø Boà-taùt öa vui thaân Phaät trò ñòa nghieäp? Phaät daïy: Neáu Boà-taùt thaáy thaân töôùng cuûa Phaät cho ñeán khi chöùng Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc troïn khoâng lìa nieäm Phaät, aáy goïi laø Boà-taùt öa vui thaân Phaät trò ñòa nghieäp. Theá naøo laø Boà-taùt dieãn xuaát giaùo phaùp trò ñòa nghieäp? Phaät daïy: Boà-taùt hoaëc luùc Phaät coøn taïi theá, hoaëc sau khi dieät ñoä, vì chuùng sinh thuyeát phaùp, ñoaïn ñaàu, ñoaïn giöõa, ñoaïn cuoái ñeàu laønh, dieäu nghóa kheùo noùi, thanh tònh thuaàn nhaát, ñaày ñuû ñoù laø Kheá kinh cho ñeán Luaän nghò, aáy goïi laø dieãn xuaát giaùo phaùp trò ñòa nghieäp. Theá naøo laø Boà-taùt phaù kieâu maïn trò ñòa nghieäp? Phaät daïy: Boà-taùt do phaù kieâu maïn neân khoâng sinh vaøo nhaø haï tieän, aáy goïi laø Boà-taùt phaù kieâu maïn trò ñòa nghieäp. Theá naøo laø Boà-taùt thaät ngöõ trò ñòa nghieäp? Phaät daïy: Boà-taùt laøm ñuùng nhö noùi, aáy goïi laø Boà-taùt thaät ngöõ trò ñòa nghieäp. AÁy laø Boà-taùt ma-ha-taùt truù trong Sô ñòa tu haønh möôøi vieäc trò ñòa nghieäp. LUAÄN: Luaän giaû noùi: Tu-boà-ñeà treân kia hoûi Ñaïi thöøa, Phaät moãi

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 49 502

moãi ñaùp roõ töôùng Ñaïi thöøa, treân laïi hoûi phaùt thuù Ñaïi thöøa, nay ñaây ñaùp töôùng phaùt thuù Ñaïi thöøa. Boà-taùt ma-ha-taùt nöông Ñaïi thöøa aáy, bieát heát thaûy phaùp töø xöa laïi ñaây chaúng ñeán chaúng ñi, khoâng ñoäng khoâng phaùt, vì phaùp taùnh thöôøng truù. Laïi vì taâm ñaïi bi, vì Tinh taán Ba-la-maät, vì löïc phöông tieän neân laïi tu caùc phaùp laønh, laïi caàu choã cao thaéng maø khoâng chaáp thuû töôùng ñòa vò, cuõng khoâng thaáy ñòa vò aáy. Hoûi: Neân ñaùp veà phaùt thuù Ñaïi thöøa, côù sao noùi phaùt thuù ñòa. Ñaùp: Ñaïi thöøa töùc laø ñòa, ñòa coù möôøi phaàn. Töø Sô ñòa ñeán Nhò ñòa goïi laø phaùt thuù; ví nhö cöôõi ngöïa ñi ñeán voi, boû ngöïa cöôõi voi, cöôõi voi ñi ñeán roàng, boû voi cöôõi roàng (phaùt thuù nghóa laø phaùt xuaát vaø ñi ñeán- ND). Hoûi: Trong ñaây laø möôøi ñòa naøo? Ñaùp: Ñòa coù hai thöù: 1. Chæ ñòa vò Boà-taùt. 2. Ñòa vò chung, ñòa vò chung laø töø Caøn-tueä ñòa cho ñeán Phaät ñòa. Chæ rieâng ñòa vò Boà-taùt laø Hoan hyû ñòa, Ly caáu ñòa, Höõu quang ñòa, Taêng dieäu ñòa, Nan thaéng ñòa, Hieän taïi ñòa, Thaâm nhaäp ñòa, Baát ñoäng ñòa, Thieän töôùng ñòa, Phaùp vaân ñòa (Coù choã ghi: Hoan hyû ñòa, Ly caáu ñòa, Phaùt quang ñòa, Dieäm hueä ñòa, Nan thaéng ñòa, Hieän tieàn ñòa, Vieãn ly ñòa, Baát ñoäng ñòa, Thieän tueä ñòa, Phaùp vaân ñòa – ND). Töôùng möôøi ñòa naøy nhö trong kinh Thaäp ñòa noùi roäng. Boà-taùt vaøo Sô ñòa neân laøm möôøi phaùp, töø thaâm taâm cho ñeán thaät ngöõ. Tu-boà-ñeà, tuy bieát maø vì döùt caùi nghi cuûa chuùng sinh neân hoûi Theá Toân: Theá naøo laø thaâm taâm? Phaät ñaùp: Taâm töông öng vôùi Trí nhaát thieát chuûng, nhoùm caùc caên laønh. Taâm Trí nhaát thieát chuûng laø, Boà-taùt ma-ha-taùt ban ñaàu phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, nguyeän Ta trong ñôøi vò lai seõ laøm Phaät, taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc aáy töùc laø taâm töông öng vôùi Trí nhaát thieát chuûng. Töông öng laø, buoäc taâm, nguyeän ta seõ laøm Phaät. Neáu Boà-taùt lôïi caên, nhoùm nhieàu phöôùc ñöùc, caùc phieàn naõo moûng, toäi nghieäp quaù khöù ít. Phaùt taâm töùc thaâm taâm. Thaâm taâm vui saâu Phaät ñaïo, ñôøi ñôøi taâm theá gian moûng, aáy goïi laø taâm töông öng Trí nhaát thieát chuûng, laøm heát thaûy coâng ñöùc, hoaëc boá thí, hoaëc trì giôùi, hoaëc tu ñònh v.v... khoâng caàu phöôùc laïc ñôøi naøy ñôøi sau, soáng laâu an oån, chæ vì Trí nhaát thieát chuûng; ví nhö ngöôøi xan tham, khoâng coù nhaân duyeân, cho ñeán moät tieàn cuõng khoâng thí, tham tieác tích tuï, chæ mong taêng tröôûng. Boà-taùt cuõng nhö vaäy, phöôùc ñöùc hoaëc nhieàu hoaëc ít, khoâng höôùng ñeán vieäc khaùc, chæ tham tieác tích tuï, höôùng ñeán Trí nhaát thieát chuûng.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 49 503

Hoûi: Boà-taùt aáy chöa bieát Trí nhaát thieát chuûng, khoâng ñöôïc muøi vò cuûa noù, laøm sao coù theå coù ñöôïc thaâm taâm caàu Trí nhaát thieát chuûng? Ñaùp: Toâi tröôùc ñaõ noùi. Ngöôøi aáy neáu lôïi caên, caùc phieàn naõo moûng, phöôùc ñöùc thuaän haäu, khoâng öa vui veû theá gian, tuy chöa nghe taùn thaùn Ñaïi thöøa, coøn khoâng öa vui theá gian huoáng gì ñaõ nghe. Nhö Ma-ha Ca- dieáp cöôùi gaùi Kim saéc laøm vôï, taâm chaúng öa vui, xaû boû xuaát gia. Laïi nhö con tröôûng giaû

Gia-xaù, nöûa ñeâm troâng thaáy boïn theå nöõ ñeàu gioáng nhö cheát, lieàn boû cuûa baùu trò giaù möôøi vaïn löôïng vaøng, ñi chaân ñeán beân bôø soâng, vöôït qua thaúng ñeán choà Phaät. Caùc quoác vöông, quyù nhaân nhö vaäy, ngöôøi chaùn boû nguõ duïc voâ soá, huoáng gì Boà-taùt nghe noùi moãi moãi nhaân duyeân coâng ñöùc Phaät ñaïo, maø khoâng töùc thôøi phaùt taâm thaâm nhaäp? Nhö trong phaåm Taùt-ñaø-ba-luaân ôû sau, con gaùi Tröôûng giaû nghe taùn thaùn coâng ñöùc Phaät, lieàn boû nhaø ñi ñeán choã Ñaøm-voâ-kieät. Laïi nöõa, naêm caên tín, taán v.v... thaønh töïu thuaàn thuïc neân coù theå ñöôïc thaâm taâm aáy, ví nhö tieåu nhi, naêm thöùc nhaõn nhó v.v... vì caên chöa thaønh töïu neân khoâng phaân bieät ñöôïc naêm traàn, khoâng bieát toát xaáu. Naêm caên tín, taán v.v... chöa thaønh töïu cuõng nhö vaäy. Khoâng roõ thieän aùc, khoâng bieát troùi môû, öa vui naêm duïc, chìm trong taø kieán. Naêm caên tín taán v.v... thaønh thuïc thì coù theå phaân bieät thieän aùc. Coøn öa vui möôøi thieän ñaïo, phaùp Thanh-vaên, huoáng gì ñaïo Voâ thöôïng maø khoâng töôûng nieäm saâu xa. Baét ñaàu phaùt taâm voâ thöôïng ñaïo ñaõ laø toái thöôïng ôû trong theá gian huoáng gì khi ñaõ thaønh töïu. Laïi nöõa, Boà-taùt baét ñaàu ñöôïc muøi vò Baùt-nhaõ Ba-la-maät neân coù theå phaùt sinh thaâm taâm; nhö ngöôøi bò nhoát ôû choã toái, qua khe nhoû thaáy aùnh saùng, thì taâm sung söôùng nhaåy nhoùt, nghó raèng: Taát caû moïi ngöôøi ñeàu chæ caàn thaáy ñöôïc aùnh saùng. Nhö vaäy, haân hoan öa vui, lieàn sinh thaâm taâm nhôù tôùi aùnh saùng aáy, tìm caùch thoaùt ra. Boà-taùt cuõng nhö vaäy, vì nhaân duyeân nghieäp tröôùc maø bò nhoát trong nguïc möôøi hai nhaäp voâ minh toái taêm, coù thaáy bieát gì ñeàu laø hö voïng. Khi nghe Baùt-nhaõ Ba-la-maät, ñöôïc chuùt muøi vò, nhôù saâu Trí nhaát thieát chuûng, raèng ta seõ laøm sao ra khoûi caùi nguïc saùu thöùc naøy, ñöôïc gioáng nhö Phaät, thaùnh nhaân. Laïi nöõa, phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, tu haønh theo nguyeän, vì vaäy neân sinh thaâm taâm. Thaâm taâm laø, öa caùc phaùp khoâng baèng öa Trí nhaát thieát chuûng, yeâu heát thaûy chuùng sinh khoâng baèng yeâu Phaät. Laïi saâu vaøo taâm bi, lôïi ích chuùng sinh, nhö vaäy goïi laø töôùng thaâm taâm. Sô ñòa Boà-taùt neân thöôøng tu haønh taâm aáy. Taâm bình ñaúng ñoái vôùi heát thaûy chuùng sinh laø, Boà-taùt ñöôïc thaâm

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 49 504

taâm aáy roài, taâm bình ñaúng ñoái vôùi heát thaûy chuùng sinh, chuùng sinh thöôøng tình öa caùi mình thaân, gheùt caùi mình gheùt. Boà-taùt ñöôïc thaâm taâm neân ngöôøi oaùn keû thaân bình ñaúng, xem ñoù khoâng hai. Trong ñaây Phaät töï noùi: Ñaúng taâm laø Boán taâm voâ löôïng. Boà-taùt thaáy chuùng sinh thoï vui, thì sinh taâm töø, taâm hyû, nguyeän raèng Ta seõ laøm cho heát thaûy chuùng sinh ñeàu ñöôïc caùi vui cuûa Phaät. Neáu thaáy chuùng sinh thoï khoå thì sinh taâm bi thöông xoùt, nguyeän raèng Ta seõ cöùu chuùng sinh ra khoûi khoå; neáu thaáy chuùng sinh thoï khoâng khoå khoâng vui, thì sinh taâm xaû, nguyeän raèng Ta seõ laøm cho chuùng sinh boû taâm thöông gheùt. Caùc nghóa khaùc veà Boán taâm voâ löôïng nhö tröôùc noùi. Taâm xaû laø, xaû coù hai thöù: 1. Xaû cuûa, tu boá thí. 2. Xaû kieát söû, ñaéc ñaïo. Ñaây laáy vieäc töø xan laãn laøm xaû, laøm nhaân duyeân cho xaû kieát söû, ñeán ñòa thöù baûy môùi coù theå xaû kieát söû. Hoûi: Töôùng xaû coù caùc thöù

trong ngoaøi, nheï naëng, taøi thí, phaùp thí, theá gian, xuaát theá gian v.v... côù sao Phaät chæ noùi boá thí xuaát theá gian khoâng coù phaân bieät öùc töôûng? Ñaùp: Boá thí tuy coù caùc töôùng, nhöng ñaây chæ noùi ñaïi boá thí khoâng chaáp thuû töôùng. Laïi nöõa, Phaät khoâng ñaém tröôùc heát thaûy phaùp, cuõng laáy ñoù daïy Boà-taùt boá thí, khieán nhö Phaät phaùp khoâng ñaém tröôùc. Trong ñaây neân noùi roäng boá thí khoâng phaân bieät, caùc töôùng boá thí khaùc ñaõ phaân bieät noùi ôû nhieàu nôi. Nghóa thaân caän thieän tri thöùc nhö tröôùc ñaõ noùi. Caàu phaùp laø, phaùp coù ba: 1. Phaùp voâ thöôïng trong caùc phaùp, ñoù laø Nieát-baøn. 2. Phaùp phöông tieän ñöôïc Nieát-baøn, ñoù laø Taùm Thaùnh ñaïo. 3. Taát caû lôøi noùi laønh, lôøi noùi chaân thaät, giuùp Taùm Thaùnh ñaïo laø 84.000 phaùp tuï, möôøi hai boä Kinh. Boán taïng laø A-haøm, A-tyø-ñaøm, Tyø-ni, Taïp- taïng. Caùc kinh Ñaïi thöøa nhö ñaïi Baùt-nhaõ Ba-la-maät v.v... ñeàu goïi laø phaùp. Trong ñaây, caàu phaùp laø vieát cheùp, ñoïc tuïng, öùc nieäm ñuùng ñaén, nhö vaäy, vì trò beänh chuùng sinh nhoùm caùc phaùp döôïc, khoâng tieác thaân maïng. Nhö ñöùc Phaät Thích-ca Vaên, luùc xöa laøm Boà-taùt, teân laø Laïc Phaùp, ñôøi aáy khoâng coù Phaät, khoâng ñöôïc nghe lôøi noùi laønh, ñi boán phöông caàu phaùp, sieâng naêng khoâng bieáng nhaùc, troïn khoâng chöùng ñöôïc, khi aáy ma bieán laøm ngöôøi Baø-la-moân, noùi vôùi Boà-taùt raèng: Ta coù baøi keä cuûa Phaät, oâng coù theå laáy da laøm giaáy, laáy xöông laøm buùt, laáy maùu laøm möïc, ghi cheùp keä aáy, ta seõ noùi cho oâng. Boà-taùt lieàn töï nghó: Ta ñôøi ñôøi naùt thaân voâ soá maø khoâng ñöôïc lôïi naøy, lieàn töï loät da phôi khoâ, ñeå cheùp keä aáy. Ma lieàn bieán maát. Khi aáy

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 49 505

Phaät bieát taâm chí thaønh cuûa Boà-taùt lieàn töø phöông döôùi voït leân, thuyeát cho phaùp thaâm saâu, Boà-taùt lieàn ñöôïc voâ sinh phaùp nhaãn. Laïi nhö Boà- taùt Taùt-ñaø-ba-luaân (Thöôøng ñeà Boà-taùt) khoå haïnh caàu phaùp, nhö Boà-taùt Thích-ca Vaên, traêm caùi ñinh ñoùng vaøo thaân, vì taâm caàu phaùp. Laïi nhö vua Kim Kieân khoeùt thaân naêm traêm choã laøm tim ñeøn, gieo töø nuùi cao vaøo löûa. Nhö vaäy caùc caùch khoå haïnh khoù laøm, vì chuùng sinh maø caàu phaùp. Laïi nöõa, Phaät töï noùi töôùng caàu phaùp, vì Trí nhaát thieát chuûng, chöù khoâng vì ñòa vò Thanh-vaên, Bích-chi Phaät. Thöôøng xuaát gia laø, Boà-taùt taïi gia coù caùc nhaân duyeân gaây toäi, neáu Ta ôû nhaø thì töï mình khoâng theå tu haïnh thanh tònh, laøm sao khieán ngöôøi khaùc ñöôïc haïnh thanh tònh? Neáu theo pheùp taïi gia thì coù nhöõng roi gaäy laøm khoå naõo chuùng sinh, neáu laøm theo phaùp laønh thì phaù pheùp taïi gia. Truø löôïng hai vieäc, ta nay khoâng xuaát gia, thì khi cheát cuõng phaûi boû heát, xa lìa baây giôø, phöôùc ñöùc raát lôùn. Laïi nöõa, Boà-taùt nghó raèng heát thaûy quoác vöông, quí nhaân theá löïc nhö trôøi, caàu vui chöa thoâi thì caùi cheát ñeán cöôùp ngang! Ta nay vì chuùng sinh neân boû nhaø, giöõ giôùi thanh tònh, caàu Phaät ñaïo, ñaày ñuû nhaân duyeân Giôùi Ba-la-maät. Trong ñaây Phaät töï noùi, Boà-taùt ñôøi ñôøi khoâng taïp taâm xu- aát gia. Khoâng taïp taâm laø khoâng xuaát gia trong chín möôi saùu phaùi ngoaïi ñaïo, chæ xuaát gia trong Phaät ñaïo. Vì sao? Vì trong Phaät ñaïo coù hai thöù chaùnh kieán laø theá gian chaùnh kieán vaø xuaát theá gian chaùnh kieán. Öa vui thaân Phaät laø, nghe lôøi taùn thaùn Phaät coù

caùc coâng ñöùc Möôøi löïc, Boán ñieàu khoâng sôï, Ñaïi töø Ñaïi bi, heát thaûy trí tueä. Laïi thaáy thaân Phaät coù ba möôi hai töôùng, taùm möôi veû ñeïp tuøy hình, phoùng haøo quang lôùn, trôøi ngöôøi cuùng döôøng, khoâng bieát chaùn ñuû, töï bieát ta trong ñôøi sau cuõng seõ ñöôïc nhö vaäy. Giaû söû khoâng coù ñöôïc nhaân duyeân laøm Phaät maø coøn öa vui, huoáng seõ ñöôïc maø khoâng öa vui. Coù ñöôïc thaâm taâm öa thích Phaät aáy neân ñôøi ñôøi thöôøng ñöôïc gaëp Phaät. Dieãn xuaát giaùo phaùp laø, Boà-taùt caàu phaùp nhö treân roài, vì chuùng sinh maø dieãn noùi. Boà-taùt taïi gia laø, phaàn nhieàu ñem cuûa boá thí, coøn xuaát gia thì taâm öa Phaät naëng neân thöôøng laáy phaùp boá thí. Hoaëc Phaät ôû ñôøi, hoaëc khoâng ôû ñôøi, kheùo tu trì giôùi, khoâng caàu danh lôïi, taâm bình ñaúng vì heát thaåy chuùng sinh maø thuyeát phaùp, taùn thaùn nghóa boá thí, goïi laø sô thieän phaân bieät; taùn thaùn trì giôùi, goïi laø trung thieän. Quaû baùo cuûa hai vieäc naøy laø hoaëc ñöôïc sinh vaøo nöôùc chö Phaät, hoaëc laøm trôøi lôùn, goïi laø haäu thieän. Laïi nöõa, thaáy chòu thaân naêm thoï uaån ôû trong ba coõi nhieàu khoå naõo,

thì sinh taâm nhaøm chaùn, goïi laø sô thieän, boû nhaø xuaát gia, vì thaân xa lìa neân goïi laø trung thieän; vì taâm xa lìa phieàn naõo, neân goïi laø haäu thieän. Giaûi noùi Thanh-vaên thöøa, goïi laø sô thieän; giaûi thuyeát Bích-chi Phaät thöøa, goïi laø trung thieän; tuyeân döông Ñaïi thöøa, goïi laø haäu thieän. Dieäu nghóa dieäu ngöõ laø, ba loaïi ngoân ngöõ, tuy lôøi dieäu maø nghóa caïn côït, hoaëc tuy lyù thaâm dieäu maø lôøi khoâng ñaày ñuû, vì vaäy neân noùi dieäu nghóa dieäu ngöõ. Lìa ba ñoäc caàu chæ noùi chaùnh phaùp, khoâng taïp phi phaùp, aáy goïi laø thanh tònh. Ñaày ñuû Taùm Thaùnh ñaïo, Saùu Ba-la-maät neân goïi laø ñaày ñuû. Tu-ña-la, möôøi hai boä Kinh nhö tröôùc ñaõ noùi. Phaù kieâu maïn laø Boà-taùt aáy xuaát gia, giöõ giôùi, thuyeát phaùp döùt nghi cho chuùng, hoaëc coù khi töï thò maø sinh kieâu maïn. Luùc aáy neân nghó raèng, ta caïo toùc maëc Ca-sa, böng baùt khaát thöïc, aáy laø phöông phaùp phaù kieâu maïn, taïi sao ôû ñaây ta sinh kieâu maïn? Laïi, kieâu maïn aáy ôû trong taâm ngöôøi thì che maát coâng ñöùc, ngöôøi ta khoâng öa, tieáng xaáu lan truyeàn, thaân sau thöôøng sinh vaøo trong loaøi suùc sinh teä aùc, hoaëc sinh trong loaøi ngöôøi queâ muøa haø tieän. Bieát kieâu maïn coù voâ löôïng toäi loãi nhö vaäy, phaù kieâu maïn aáy vì caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; nhö ngöôøi caàu taøi vaät coøn phaûi khieâm toán haï mình, huoáng gì caàu ñaïo Voâ thöôïng. Do phaù kieâu maïn maø thöôøng sinh choã toân quí, troïn khoâng sinh vaøo nhaø haø tieän. Thaät ngöõ laø, goác cuûa caùc ñieàu laønh, laø nhaân duyeân ñöôïc sinh coõi trôøi, ñöôïc ngöôøi tín thoï. Ngöôøi tu haønh thaät ngöõ, khoâng caàn boá thí, trì giôùi, hoïc vaán, chæ tu thaät ngöõ, ñöôïc phöôùc voâ löôïng. Thaät ngöõ laø laøm ñuùng nhö noùi. Hoûi: Khaåu nghieäp coù boán thöù, côù sao chæ noùi thaät ngöõ? Ñaùp: Trong Phaät phaùp quí söï thaät, neân noùi thaät laø thu nhieáp caùc ñieàu khaùc. Boán ñeá thaät neân ñöôïc Nieát-baøn. Laïi nöõa, Boà-taùt vôùi chuùng sinh coïng söï, noùi döõ, noùi theâu deät, noùi hai löôõi, hoaëc coù khi coù theå coù, coøn voïng ngöõ toäi naëng neân ôû Sô ñòa phaûi boû. Boà-taùt aáy tu haønh Sô ñòa, chöa theå ñaày ñuû tu caû boán nghieäp mieäng, neân chæ noùi thaät ngöõ. Trong ñòa thöù hai thì coù theå ñaày

ñuû. Hoûi: Trong Sô ñòa côù sao chæ noùi möôøi vieäc? Ñaùp: Phaûi laø vua phaùp, töï taïi giöõa caùc phaùp, bieát möôøi phaùp aáy thaønh ñöôïc Sô ñòa; ví nhö löông y bieát roõ döôïc thaûo soá löôïng hoaëc naêm hoaëc möôøi ñuû ñeå tröø beänh, trong ñaây khoâng neân naïn hoûi nhieàu ít. KINH: Theá naøo laø Boà-taùt giôùi thanh tònh? Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt khoâng coù taâm nieäm ñeán Thanh-vaên, Bích-chi Phaät vaø caùc söï phaù giôùi

chöôùng ñaïo phaùp Phaät, goïi laø giôùi thanh tònh. Theá naøo laø Boà-taùt bieát aân, baùo aân? Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt haønh ñaïo Boà-taùt cho ñeán aân nhoû coøn khoâng queân huoáng gì aân nhieàu, aáy goïi laø Boà- taùt bieát aân, baùo aân. Theá naøo laø Boà-taùt truï ôû löïc nhaãn nhuïc? Neáu Boà-taùt khoâng saân khoâng naõo ñoái vôùi heát thaûy chuùng sinh, aáy goïi laø truù ôû löïc nhaãn nhuïc. Theá naøo laø Boà-taùt thoï hoan hyû? Thaønh töïu cho chuùng sinh, laáy ñoù laøm möøng, aáy goïi laø thoï hoan hyû. Theá naøo laø Boà-taùt khoâng boû heát thaûy chuùng sinh? Neáu Boà-taùt coù taâm nieäm muoán giaùo hoùa taát caû chuùng sinh, aáy goïi laø khoâng boû heát thaûy chuùng sinh. Theá naøo laø Boà-taùt vaøo taâm ñaïi bi? Neáu Boà-taùt nghó nhö vaày: Ta vì moãi moãi chuùng sinh chòu caàn khoå trong ñòa nguïc traûi qua nhieàu kieáp nhö caùt soâng Haèng, cho ñeán moãi chuùng sinh aáy ñöôïc Phaät ñaïo vaøo Nieát-baøn, nhö vaäy goïi laø vì möôøi phöông heát thaûy chuùng sinh nhaãn chòu thoáng khoå, aáy goïi laø vaøo taâm ñaïi bi. Boà-taùt tin thaày, cung kænh, hoûi han, laõnh thoï theá naøo? Neáu Boà-taùt ñoái vôùi caùc thaày töôûng nhö laø Theá Toân, aáy goïi laø tin thaày, cung kính, hoûi han, laõnh thoï. Theá naøo laø Boà-taùt sieâng caàu caùc Ba-la-maät? Neáu Boà-taùt nhaát taâm caàu caùc Ba-la-maät khoâng caàu vieäc khaùc, aáy goïi laø sieâng caàu caùc Ba-la- maät; aáy laø Boà-taùt ma-ha-taùt truù ôû ñòa thöù hai ñaày ñuû taùm phaùp. Theá naøo laø Boà-taùt ma-ha-taùt hoïc vaán nhieàu khoâng nhaøm ñuû? Phaùp cuûa chö Phaät noùi, hoaëc noùi ôû trong theá giôùi naøy, hoaëc chö Phaät trong möôøi phöông theá giôùi noùi, ñeàu muoán nghe vaø thoï trì, aáy goïi laø hoïc vaán nhieàu khoâng nhaøm ñuû. Theá naøo laø Boà-taùt phaùp thí thanh tònh? Coù boá thí phaùp cho ñeán khoâng caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, huoáng gì caàu vieäc khaùc, aáy goïi laø thí phaùp khoâng caàu danh lôïi. Theá naøo laø Boà-taùt tònh theá giôùi Phaät? Ñem caùc caên laønh hoài höôùng, tònh theá giôùi Phaät, aáy goïi laø tònh theá giôùi Phaät. Theá naøo laø Boà-taùt chòu voâ löôïng caàn khoå cuûa theá gian khoâng laáy laøm chaùn? Nhôø ñaày ñuû caùc caên laønh neân coù theå thaønh töïu chuùng sinh, cuõng trang nghieâm Phaät ñoä, cho ñeán khi ñaày ñuû Trí nhaát thieát chuûng troïn khoâng meät chaùn, aáy goïi laø chòu voâ löôïng caàn khoå khoâng laáy laøm chaùn. Theá naøo laø Boà-taùt truù ôû choã taøm quí? Hoå theïn yù nghó Thanh-vaên, Bích-chi Phaät, aáy goïi laø truù ôû choã taøm quí; aáy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt truù ôû trong ñòa thöù Ba-ñaày ñuû naêm phaùp.

Theá naøo laø Boà-taùt khoâng boû truù xöù A-lan-nhaõ? Hay vöôït quaù ñòa vò Thanh-vaên, Bích-chi Phaät, aáy goïi laø khoâng boû truù xöù A-lan-nhaõ. Theá naøo laø Boà-taùt ít muoán? Boà-taùt ít muoán laø cho ñeán ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc coøn khoâng muoán, huoáng gì thöù khaùc, aáy goïi laø ít muoán. Theá naøo laø Boà-taùt bieát ñuû? Ñöôïc Trí nhaát thieát chuûng, aáy goïi laø bieát ñuû. Theá naøo laø Boà-taùt khoâng boû coâng ñöùc ñaàu ñaø? Quaùn caùc phaùp nhaãn thaâm saâu, aáy goïi laø khoâng boû coâng ñöùc ñaàu ñaø. Theá naøo laø Boà-taùt khoâng boû gìôùi? Khoâng chaáp thuû gìôùi töôùng, aáy goïi laø khoâng boû giôùi. Theá naøo laø Boà-taùt gôùm gheùt caùc duïc? Taâm duïc khoâng sinh, aáy goïi laø gôùm gheùt caùc duïc. Theá naøo laø Boà-taùt taâm chaùn theá gian? Bieát heát thaûy phaùp chaúng taïo taùc, aáy goïi laø chaùn theá gian. Theá naøo laø Boà-taùt boû taát caû sôû höõu? Khoâng tieác caùc phaùp trong ngoaøi, aáy goïi laø boû taát caû sôû höõu. Theá naøo goïi laø Boà-taùt taâm khoâng aån maát? Hai thöù thöùc xöù taâm khoâng sinh, aáy goïi laø taâm khoâng aån maát. Theá naøo laø Boà-taùt khoâng tieác heát thaûy vaät? Ñoái vôùi heát thaûy vaät khoâng ñaém khoâng nhôù, aáy goïi laø khoâng tieác heát thaûy vaät; aáy laø Boà-taùt ôû trong ñòa thöù tö khoâng boû möôøi phaùp. Vì sao Boà-taùt xa lìa haøng baïch y thaân thích? Vì Boà-taùt tuøy choã sinh ra ñeàu muoán xuaát gia, töø moät coõi Phaät ñeán moät coõi Phaät, thöôøng xuaát gia, caïo toùc, maëc phaùp y, aáy goïi laø xa lìa haøng baïch y thaân thích. Vì sao Boà-taùt xa lìa Tyø-kheo ni? Khoâng ôû chung vôùi Tyø-kheo ni, duø cho trong khoaûng khaéc cuõng khoâng sinh nieäm, aáy goïi laø xa lìa Tyø-kheo ni. Vì sao Boà-taùt xa lìa laãn tieác nhaø ngöôøi khaùc? Boà-taùt suy nghó nhö vaày: Ta neân laøm an laïc chuùng sinh, nay kia giuùp ta an laïc, côù sao ta sinh laãn tieác? AÁy goïi laø xa lìa laãn tieác nhaø ngöôøi khaùc. Vì sao Boà-taùt xa lìa ñaøm thuyeát voâ ích? Vì neáu coù ñaøm thuyeát thì hoaëc sinh taâm Thanh-vaên, Bích-chi Phaät, ta neân xa lìa; aáy goïi laø ñaøm thuyeát voâ ích. Vì sao Boà-taùt xa lìa saân haän? Vì Khoâng ñeå cho taâm saân, taâm naõo haïi, taâm ñaáu tranh xen vaøo, aáy goïi laø xa lìa saân haän. Vì sao Boà-taùt xa kìa töï ñaïi (Ñaïi Baùt-nhaõ ghi: Khen mình cheâ ngöôøi – ND) ? Vì khoâng thaáy phaùp trong, aáy goïi laø xa lìa töï ñaïi.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 49 509

Vì sao Boà-taùt xa lìa mieät thò ngöôøi? Vì khoâng thaáy phaùp ngoaøi, aáy goïi laø xa lìa mieät thò ngöôøi. Vì sao Boà-taùt xa lìa möôøi baát thieän ñaïo? Vì möôøi baát thieän ñaïo aáy hay chöôùng ngaïi Taùm Thaùnh ñaïo, huoáng gì Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, aáy goïi laø xa lìa möôøi baát thieän ñaïo. Vì sao Boà-taùt xa lìa ñaïi maïn? Vì Boà-taùt khoâng thaáy phaùp coù theå khôûi leân ñaïi maïn (taêng thöôïng maïn), aáy goïi laø xa lìa ñaïi maïn. Vì sao Boà-taùt xa kìa töï duïng? Vì Boà-taùt khoâng thaáy phaùp coù theå khôûi leân töï duïng, aáy goïi laø xa lìa töï duïng (Ñaïi Baùt-nhaõ ghi: Do döï- ND). Vì sao Boà-taùt xa lìa ñieân ñaûo? Vì choã ñieân ñaûo khoâng theå coù ñöôïc, aáy goïi laø xa lìa ñieân ñaûo. Vì sao Boà-taùt xa lìa daâm, noä, si? Vì choã daâm, noä, si khoâng theå thaáy ñöôïc, aáy goïi laø xa lìa daâm, noä, si; aáy laø truù ñòa thöù naêm xa lìa möôøi hai phaùp. Boà-taùt truù trong ñòa thöù saùu ñaày ñuû saùu phaùp ñoù laø Saùu Ba-la-maät. Chö Phaät vaø Thanh-vaên, Bích-chi

Phaät truù trong Saùu Ba-la-maät, coù theå qua bôø kia, aáy goïi laø ñaày ñuû saùu phaùp. Vì sao Boà-taùt khoâng taùc yù Thanh-vaên, Bích-chi Phaät? Vì nghó raèng yù Thanh-vaên, Bích-chi Phaät chaúng phaûi ñaïo Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Vì sao Boà-taùt boá thí khoâng sinh taâm öu? Vì nghó raèng taâm aáy chaúng phaûi ñaïo Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Vì sao Boà-taùt thaáy coù ngöôøi ñeán xin, taâm khoâng thoái maát? Vì nghó raèng taâm aáy chaúng phaûi ñaïo Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Theá naøo laø Boà-taùt boá thí vaät sôû höõu? Boà-taùt khi môùi phaùt taâm boá thí, khoâng noùi raèng ngöôøi aáy ñaùng cho, ngöôøi aáy khoâng ñaùng cho. Vì sao Boà-taùt sau khi boá thí khoâng hoái tieác? Vì löïc töø-bi. Vì sao Boà-taùt khoâng nghi phaùp saâu xa? Vì löïc coâng ñöùc cuûa loøng tin; aáy laø Boà-taùt truù trong ñòa thöù saùu xa lìa saùu phaùp. LUAÄN: Luaän giaû noùi:Giôùi thanh tònh laø ôû Sô ñòa phaàn nhieàu boá thí, thöù ñeán bieát trì giôùi hôn boá thí. Vì sao? Vì trì giôùi thì thu nhieáp heát thaûy chuùng sinh, boá thí thì khoâng theå truøm khaép heát thaûy, coøn trì giôùi bieán khaép voâ löôïng; nhö giôùi khoâng saùt sinh thì laø boá thí maïng cho heát thaûy chuùng sinh; nhö chuùng sinh voâ löôïng voâ bieân thì phöôùc ñöùc cuõng voâ löôïng voâ bieân. Löôïc noùi caùc vieäc laøm phaù hoaïi Phaät ñaïo, trong ñaây ñeàu goïi laø phaù giôùi. Lìa söï oâ caáu phaù giôùi aáy, goïi laø thanh tònh; cho ñeán taâm caàu Thanh-vaên, Bích-chi Phaät coøn goïi laø giôùi caáu, huoáng gì caùc vieäc aùc

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 49 510 khaùc. Bieát aân baùo aân laø, coù ngöôøi noùi, ta ñôøi tröôùc coù nhaân duyeân phöôùc ñöùc neân ñöôïc, hoaëc noùi ta töï nhieân toân quí, oâng coù aân gì? Rôi vaøo taø kieán nhö vaäy, neân Phaät noùi Boà-taùt neân bieát aân. Chuùng sinh tuy coù nhaân vui cuûa ñôøi tröôùc, song ñôøi nay vieäc khoâng hoøa hôïp thì do ñaâu ñöôïc vui; ví nhö luùa gieo ôû ñaát, khoâng möa thì khoâng moïc, khoâng theå vì ñaát coù theå moïc luùa maø noùi möa khoâng coù aân; tuy vaät ñöôïc thoï duïng laø ñaõ gieo ñôøi tröôùc, maø ngöôøi cung phuïng vôùi taâm toát kính aùi, haù laïi chaúng phaûi aân sao? Laïi nöõa, bieát aân laø goác ñaïi bi, môû cöûa ban ñaàu thieän nghieäp, ñöôïc ngöôøi aùi kính, danh döï truyeàn xa, cheát ñöôïc sinh coõi trôøi, cuoái cuøng thaønh Phaät ñaïo. Ngöôøi khoâng bieát aân thì teä hôn suùc sinh. Nhö Phaät noùi kinh Boån sinh raèng: Coù ngöôøi vaøo nuùi ñoán caây, meâ toái laïc ñöôøng, khi aáy gaëp möa baõo, trôøi toái ñoùi reùt, aùc truøng thuù ñoäc muoán ñeán xaâm haïi. Ngöôøi aáy ñi vaøo moät caùi hang ñaù, trong hang coù moät con gaáu lôùn, ngöôøi aáy troâng thaáy khieáp sôï ñi ra. Gaáu noùi: Ngöôi chôù khieáp sôï, nhaø naøy aám noùng, coù theå ôû ñeâm. Thôøi gian möa suoát baûy ngaøy, gaáu thöôøng laáy traùi ngoït nöôùc ngon, cung caáp cho ngöôøi aáy; baûy ngaøy ngöng möa, gaáu ñöa ngöôøi aáy chæ cho ñöôøng ñi. Gaáu noùi vôùi ngöôøi: Ta mang thaân toäi, coù nhieàu keû oan gia, neáu coù ai hoûi, chôù noùi thaáy ta. Ngöôøi ñaùp: Vaâng. Ngöôøi aáy ñi tôùi, gaëp caùc ngöôøi thôï saên, thôï saên hoûi: OÂng töø ñaâu ñeán? Thaáy coù baày thuù chaêng? Ñaùp: Ta thaáy moät con gaáu lôùn; gaáu aáy coù aân vôùi ta, khoâng ñöôïc chæ cho oâng. Thôï saên noùi: OÂng laø ngöôøi, neân vì cuøng loaøi ngöôøi thaân nhau, côù sao laïi tieác thöông con gaáu. Nay moät laàn laïc ñöôøng, luùc naøo trôû laïi? OÂng chæ cho toâi, toâi seõ cho oâng

nhieàu phaàn! Ngöôøi aáy ñoåi taâm, lieàn ñem thöï saên chæ choã gaáu ôû. Thöï saên gieát gaáu, lieàn laáy nhieàu phaàn ñöa cho. Ngöôøi aáy ngaû tay laáy thòt, hai khuyûu tay ñeàu bò sa xuoáng. Thöï saên noùi: OÂng coù toäi gì? Ñaùp: Gaáu aáy xem ta nhö cha vôùi con, ta nay boäi aân, maéc phaûi toäi aáy. Thöï saên khieáp sôï, khoâng daùm aên thòt, ñem thí chuùng Taêng, baáy giôø vò Thöôïng toïa laø A-la-haùn ñuû saùu thaàn thoâng noùi vôùi caùc vò haï toïa: Ñaây laø vò Boà-taùt seõ thaønh Phaät trong ñôøi vò lai, chôù aên thòt aáy. Lieàn döïng thaùp cuùng döôøng. Vua nghe vieäc aáy, saéc xuoáng trong nöôùc: Ngöôøi khoâng bieát aân, khoâng cho ôû ñaây. Laïi duøng caùc nhaân duyeân taùn thaùn ngöôøi bieát aân. Caùi nghóa lyù bieát aân, ban khaép coõi Dieâm-phuø-ñeà, ngöôøi ñeàu tin laøm. Laïi nöõa, Boà-taùt nghó raèng: Neáu ngöôøi coù vieäc aùc ñoái vôùi ta, ta coøn neân hoùa ñoä, huoáng gì ngöôøi ñoái vôùi ta coù aân. Löïc an truù nhaãn nhuïc nhö ñaõ noùi roäng trong ñoaïn Nhaãn Ba-la-

maät. Hoûi: Töôùng nhaãn nhuïc coù nhieàu nhaân duyeân, sao trong ñaây chæ noùi khoâng giaän, khoâng naõo? Ñaùp: Ñaây laø theå nhaãn nhuïc. Tröôùc khôûi taâm giaän vaäy sau thaân mieäng môùi xuùc naõo ngöôøi khaùc. Boà-taùt aáy môùi baét ñaàu tu neân chæ noùi chuùng sinh nhaãn (nhaãn ñoái chuùng sinh) khoâng noùi phaùp thaân nhaãn (nhaãn ñoái vôùi phaùp). Thoï hoan hyû laø, Boà-taùt thaáy vieäc trì giôùi thaân mieäng thanh tònh; bieát aân vaø nhaãn nhuïc taâm thanh tònh; ba nghieäp thanh tònh thì töï nhieân sinh hoan hyû. Ví nhö ngöôøi taém nöôùc naáu höông thôm, maëc aùo môùi ñeïp, trang nghieâm anh laïc, töï soi göông, taâm sinh hoan hyû, Boà-taùt cuõng nhö vaäy, ñöôïc thieän phaùp aáy töï trang nghieâm. Giôùi laø caên baûn cuûa thieàn ñònh trí tueä, ta nay ñöôïc giôùi thanh tònh neân voâ löôïng voâ bieân phöôùc ñöùc ñeàu deã ñöôïc, vì vaäy töï mình vui möøng. Boà-taùt an truù trong tònh giôùi vaø nhaãn nhuïc, giaùo hoùa chuùng sinh, khieán ñöôïc sinh ôû tröôùc Phaät nôi phöông khaùc, laïi sinh vaøo coõi trôøi coõi ngöôøi thoï vui, hoaëc khieán ñaéc Thanh-vaên, Bích-chi Phaät thöøa. Phaät thöøa laø, xem thaáy chuùng sinh ñaém tröôùc caùi vui nhö Tröôûng giaû xem thaáy con daïi vui ñuøa vôùi nhau, cuõng cuøng vui ñuøa vôùi noù, roài laáy moät ít vaät laï cho noù, khieán noù boû caùc thöù öa ñaém. Boà-taùt cuõng nhö vaäy, giaùo hoùa chuùng sinh khieán ñöôïc phöôùc laïc coõi trôøi ngöôøi, daàn daàn duï doã tieán tôùi, khieán ñöôïc ba thöøa. Vì vaäy noùi laø thoï hoan hyû. Khoâng boû heát thaûy chuùng sinh laø, kheùo tu taäp taâm Ñaïi bi, theä ñoä chuùng sinh, phaùt taâm kieân coá, khoâng bò chö Phaät Thaùnh hieàn khinh cöôøi vaø sôï phuï loøng chuùng sinh neân khoâng boû; ví nhö tröôùc höùa cho ngöôøi vaät gì, sau neáu khoâng cho, töùc laø ngöôøi coù toäi doái traù. Vì nhaân duyeân aáy neân khoâng boû chuùng sinh. Vaøo taâm ñaïi bi laø, nhö tröôùc noùi. Trong ñaây Phaät töï noùi: Baûn nguyeän ñaïi taâm vì chuùng sinh, nghóa laø vì moãi moãi ngöôøi neân ôû trong voâ löôïng kieáp chòu thay söï khoå ñòa nguïc, cho ñeán khieán ngöôøi ta taäp tu coâng ñöùc ñeå laøm Phaät, vaøo Voâ-dö Nieát-baøn. Hoûi: Khoâng coù vieäc chòu toäi thay, côù sao phaùt nguyeän aáy? Ñaùp: Ñoù laø taâm roäng lôùn cuûa Boà-taùt thöông chuùng sinh saâu xa, neáu coù lyù leõ thay ñöôïc thì chòu thay khoâng nghi nan. Laïi nöõa, Boà-taùt thaáy nhaân gian coù

mieáu thôø trôøi, duøng maùu thòt nguõ taïng cuûa ngöôøi ñeå teá quæ thaàn La saùt, coù ngöôøi chòu thay theá thì ñöôïc. Boà-taùt nghó raèng trong ñòa nguïc, neáu coù leõ thay theá nhö vaäy, thì ta seõ thay theá. Chuùng sinh nghe Boà-taùt coù taâm lôùn nhö vaäy, thì quí kính toân troïng. Vì sao? Vì Boà-taùt luoân nghó ñeán chuùng sinh hôn meï laønh.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 49 512

Tin thaày, cung kính, hoûi han, laõnh thoï laø, Boà-taùt nhaân nôi thaày maø chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, laøm sao khoâng tin kính, cuùng döôøng. Thaày tuy trí tueä cao minh, nhöng neáu khoâng cung kính, cuùng döôøng thì khoâng ñöôïc lôïi lôùn; ví nhö nöôùc ngon döôùi gieáng saâu, neáu khoâng coù daây, gaøu thì do ñaâu muùc ñöôïc nöôùc? Neáu deïp boû taâm coáng cao kieâu maïn maø toân troïng kính phuïc, thì lôïi ích lôùn, coâng ñöùc qui tuï veà; ví nhö möa xuoáng, chaúng ôû ñænh nuùi maø chaéc chaén qui veà choã thaáp. Neáu ngöôøi coù taâm kieâu maïn töï cao thì nöôùc phaùp khoâng vaøo, neáu cung kính thaày laønh, thì coâng ñöùc qui tuï veà. Laïi nöõa, Phaät daïy nöông döïa thaày laønh thì vieäc trì giôùi, thieàn ñònh, trí tueä, giaûi thoaùt ñeàu ñöôïc taêng tröôûng; ví nhö caây coû nöông nôi nuùi tuyeát thì goác, caønh, nhaùnh, laù, hoa, quaû ñeàu ñöôïc töôi toát. Vì vaäy Phaät daïy ñoái vôùi baäc toân sö haõy kính nhö kính Phaät. Hoûi: AÙc sö laøm sao ñöôïc cuùng döôøng tín thoï? Thieän sö khoâng theå xem nhö Phaät, huoáng gì aùc sö? Côù sao ôû trong ñaây Phaät daïy ñoái vôùi caùc toân sö haõy töôûng nhö Phaät? Ñaùp: Boà-taùt khoâng neân thuaän theo phaùp theá gian. Thuaän theo phaùp theá gian laø ñoái vôùi ngöôøi thieän taâm öa ñaém, ñoái vôùi ngöôøi aùc xa lìa, Boà- taùt thì khoâng nhö vaäy. Neáu coù ai môû baøy giaûi thích nghóa lyù thaâm saâu, phaù tan nghi kieát, ñoái vôùi ta coù ích, thì taän taâm cung kính, khoâng nhôù caùc aùc khaùc, nhö ñaõy raùch ñöïng ñoà baùu, khoâng ñöôïc vì ñaõy nhô maø khoâng laáy ñoà baùu kia. laïi nhö ñeâm ñi ñöôøng hieåm, ngöôøi toài teä caàm ñuoác, khoâng ñöôïc vì ngöôøi toài teä maø khoâng duøng aùnh saùng ñoù. Boà-taùt cuõng nhö vaäy, nôi thaày ñöôïc trí tueä saùng suoát, khoâng keå thaày teä aùc. Laïi nöõa, ñeä töû neân nghó raèng: Boà-taùt haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, coù voâ löôïng löïc phöông tieän, khoâng bieát côù sao laïi coù vieäc teä aùc aáy? Nhö Boà-taùt Thöôøng ñeá (Taùt-ñaø-ba-luaân) nghe trong hö khoâng möôøi phöông Phaät daïy raèng: Ngöôi ñoái vôùi Phaùp sö, chôù neân nhôù ñeán ñieàu thieáu keùm cuûa phaùp sö, maø thöôøng neân sinh taâm kính sôï. Laïi nöõa, Boà-taùt nghó raèng: Phaùp sö hay dôû, chaúng phaûi vieäc cuûa ta, ñieàu ta caàu laø chæ muoán nghe phaùp ñeå töï lôïi ích. Nhö töôïng goã, töôïng ñaát, khoâng coù coâng ñöùc thaät, nhöng nhôø nôi töôïng maø phaùt sinh taâm töôûng Phaät, ñöôïc coâng ñöùc voâ löôïng, huoáng gì ngöôøi aáy coù trí tueä vaø phöông tieän coù theå vì ngöôøi giaûng noùi. Vì vaäy, phaùp sö coù loãi, ñoái vôùi ta khoâng loãi. Töôûng nhö Theá Toân laø, toâi tröôùc noùi Boà-taùt khaùc vôùi ngöôøi ñôøi; ngöôøi ñôøi phaân bieät toát xaáu, ñoái vôùi ngöôøi toát thì öa ñaém, maø coøn khoâng töôûng hoï nhö Phaät; huoáng nöõa laø ñoái vôùi ngöôøi xaáu thì caøng kieâu maïn,

khoâng coi hoï ra gì. Boà-taùt thì khoâng nhö vaäy, quaùn caùc phaùp roát raùo khoâng, töø xöa laïi ñaây, gioáng nhö töôùng Voâ-dö Nieát-baøn, quaùn heát thaûy chuùng sinh xem ñoù nhö Phaät, huoáng gì phaùp sö coù trí tueä lôïi ích, vì hay laøm Phaät söï neân xem nhö Phaät. Sieâng caàu caùc Ba-la-maät laø, Boà-taùt nghó raèng: Saùu Ba-la-maät aáy laø nhaân duyeân cuûa ñaïo chaùnh chaân voâ thöôïng, ta haõy nhaát taâm haønh nhaân duyeân aáy, thí nhö ngöôøi ñi buoân, ngöôøi laøm ruoäng, tuøy theo quoác ñoä thích öùng, caàn thieát vaät gì vaø ñaát thích hôïp gioáng caây gì, maø sieâng naêng tìm toøi cho ñaït ñöôïc, thì khoâng vieäc gì khoâng thaønh. Laïi nhö ñôøi nay thöïc haønh boá thí sau ñöôïc giaøu coù, giöõ giôùi sau ñöôïc toân quí, tu thieàn ñònh trí tueä thì ñaéc ñaïo. Boà-taùt cuõng nhö vaäy, tu Saùu Ba-la-maät thôøi ñöôïc thaønh Phaät. Sieâng caàu laø, thöôøng nhaát taâm sieâng caàu Saùu Ba-la-maät. Vì côù sao? Vì neáu taâm meàm tieán chaäm thì bò phieàn naõo che laáp, ma phaù hoaïi, vì vaäy neân Phaät daïy ôû trong ñòa thöù hai sieâng caàu chôù giaûi ñaõi. Hoïc vaán nhieàu, khoâng chaùn ñuû laø, Boà-taùt bieát hoïc vaán nhieàu laø nhaân duyeân sinh trí tueä, ñöôïc trí tueä thì coù theå phaân bieät haønh ñaïo; nhö ngöôøi coù maét, ñi ñeán nôi khoâng ngaên ngaïi. Theá neân Boà-taùt nguyeän raèng: Möôøi phöông chö Phaät coù noùi phaùp toâi ñeàu thoï trì, nhôø coù Vaên trì Ñaø-la- ni, coù löïc thieân nhó thanh tònh, coù ñöôïc Ñaø-la-ni khoâng queân, ví nhö bieån lôùn, tieáp thuï giöõ gìn ñöôïc nöôùc cuûa möôøi phöông doàn laïi, Boà-taùt cuõng nhö vaäy, tieáp thuï giöõ gìn phaùp cuûa möôøi phöông Phaät noùi ra. Phaùp thí thanh tònh laø, nhö coû sinh giöõa luùa, töø coû raùc thì luùa toát. Boà-taùt cuõng nhö vaäy, luùc thí phaùp khoâng caàu danh lôïi, ñôøi sau ñöôïc quaû baùo, cho ñeán vì chuùng sinh maø khoâng caàu Nieát-baøn Tieåu thöøa, chæ laáy taâm ñaïi bi ñoái vôùi chuùng sinh, theo Phaät chuyeån phaùp luaân veà töôùng thí phaùp, töôùng trang nghieâm Phaät quoác, maø chòu voâ löôïng caàn khoå giöõa theá gian, truù ôû choã taøm quí, khoâng boû choã A-lan-nhaõ (nôi nhaøn tònh) ít muoán, bieát ñuû, taát caû ñieàu nhö tröôùc noùi. Hoûi: Coù nhieàu nhaân duyeân ôû trong sinh töû khoâng chaùn, côù sao trong ñaây chæ noùi do hai nhaân duyeân khoâng chaùn? Ñaùp: Vì ñaày ñuû caên laønh neân ôû trong sinh töû maø khoå naõo moûng ít, ví nhö ngöôøi bò muïn gheû, ñöôïc löông y xöùc thuoác, beänh thuyeân giaûm. Boà-taùt ñöôïc caên laønh thanh tònh neân ñôøi nay taâm öu saàu, taät ñoá, hung aùc ñeàu ngöng döùt; neáu laïi thoï thaân, ñöôïc quaû baùo cuûa caên laønh, töï thoï höôûng phöôùc laïc vaø caùc nhaân duyeân lôïi ích chuùng sinh, tuøy sôû nguyeän cuûa hoï, töï thanh tònh coõi nöôùc, coõi nöôùc trang nghieâm thanh tònh hôn caû cung trôøi, troâng khoâng bieát chaùn, laøm vui thích taâm vò ñaïi Boà-taùt, huoáng

chi ngöôøi phaøm. Vì vaäy neân tuy coù nhieàiu nhaân duyeân chæ noùi hai vieäc khoâng chaùn. Taøm quí tuy coù nhieàu thöù, ôû ñaây noùi thöù lôùn laø taâm caàu Thanh-vaên, Bích-chi Phaät. Boà-taùt phaùt taâm muoán roäng ñoä heát thaûy chuùng sinh, gaëp chuùt ít khoå naõo, lieàn muoán thuû chöùng Nieát-baøn rieâng mình laø

ñieàu ñaùng taøm quyù; ví nhö coù ngöôøi doïn nhieàu ñoà aên ngon, môøi goïi moïi ngöôøi, song taâm xan laãn khôûi leân, lieàn töï aên moät mình, thaät ñaùng taøm quí. Khoâng boû truù xöù A-lan-nhaõ laø, lìa chuùng ôû rieâng, hoaëc vöôït quaù taâm Thanh-vaên, Bích-chi Phaät goïi laø lìa chuùng, vì heát thaûy phaùp khoâng, khoâng coù sôû ñaéc, khoâng coù chaáp thuû, khoâng coù ñaém töôùng, cho ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cuõng khoâng chaáp thuû, vì taâm khoâng coù ñaém tröôùc. Boà-taùt thöôøng nhoùm caùc coâng ñöùc khoâng chaùn ñuû, ñöôïc ñaïo Voâ thöôïng môùi ñuû, vì khoâng coøn coù phaùp gì cao hôn. AÊn uoáng, y phuïc, ngoïa cuï bieát ñuû laø nhaân duyeân cuûa phaùp laønh, khoâng cho laø troïng yeáu, neân khoâng noùi. Khoâng boû coâng ñöùc haïnh ñaàu ñaø laø, nhö trong phaåm Giaùc Ma sau ñaây noùi: Voâ sinh phaùp nhaãn, trong ñaây laáy voâ sinh phaùp nhaãn laøm haïnh ñaàu ñaø. Boà-taùt truù ôû thuaän nhaãn, quaùn voâ sinh nhaãn. Möôøi hai haïnh ñaàu ñaø vì trì giôùi thanh tònh, trì giôùi thanh tònh vì thieàn ñònh, thieàn ñònh vì trí tueä; voâ sinh phaùp nhaãn töùc laø chaân trí tueä, voâ sinh phaùp nhaãn laø quaû baùo cuûa haïnh ñaàu ñaø, vì trong quaû noùi nhaân. Khoâng xaû giôùi, khoâng thuû giôùi töôùng laø, Boà-taùt bieát thaät töôùng caùc phaùp, coøn khoâng thaáy trì giôùi, huoáng gì phaù giôùi. Coù caùc nhaân duyeân khoâng phaù giôùi, ñaây laø toái ñaïi, vì vaøo khoâng giaûi thoaùt moân. Gôùm gheùt caùc duïc laø, nhö tröôùc noùi. Trong ñaây Phaät noùi bieát roõ taâm töôùng hö voïng khoâng thaät, neân cho ñeán khoâng sinh taâm duïc huoáng gì thoï duïc. Taâm chaùn theá gian laø, nhö ñaõ noùi ôû trong muïc Theá gian khoâng theå coù töôùng vui. Trong ñaây Phaät noùi quaû baùo cuûa taâm nhaøm chaùn, ñoù laø voâ taùc giaûi thoaùt moân. Boû heát thaûy sôû höõu laø, nhö tröôùc noùi. Taâm khoâng thoái maát laø, tröôùc noùi nhieàu nhaân duyeân caùc vieäc, Boà- taùt ñoái vôùi caùc vieäc aáy maø khoâng coù töôùng thoái maát, sôï haõi. Khoâng sinh nôi hai thöùc laø, nôi nhaõn vaø saéc khoâng sinh nhaõn thöùc, cho ñeán nôi yù vaø phaùp khoâng sinh yù thöùc. Boà-taùt an truù nôi moân khoâng hai aáy, quaùn caùc ñieàu saùu thöùc bieát ñeàu laø hö voïng khoâng thaät. Phaùt theä nguyeän lôùn khieán taát caû chuùng sinh truù nôi phaùp khoâng hai, lìa saùu thöùc aáy.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 49 515

Khoâng tieác taát caû vaät laø, trong taát caû vaät khoâng tieác, tuy coù nhieàu nhaân duyeân, maø nhaân duyeân naøy raát lôùn. Ñoù laø Boà-taùt bieát taát caû phaùp roát raùo khoâng, khoâng öùc nieäm, döùt heát thaûy töôùng chaáp thuû. Vì vaäy neân khoâng caàu aân hueä nôi ngöôøi thoï nhaän boá thí, trong khi boá thí taâm khoâng töï cao; nhö vaäy laø ñaày ñuû boá Thí Ba-la-maät thanh tònh. Xa lìa haøng baïch y thaân thích laø, haønh giaû vì sôï laøm chöôùng ngaïi ñaïo neân xuaát gia, neáu laïi taäp gaàn guõi baïch y thì khoâng khaùc gì ôû nhaø, vì vaäy neân haønh giaû tröôùc caàu ñoä mình, vaäy sau ñoä ngöôøi. Neáu chöa theå ñoä mình maø muoán ñoä ngöôøi, thì gioáng nhö ngöôøi khoâng bieát bôi maø muoán cöùu keû bò chìm, caû hai ñeàu chìm. Boà-taùt xa kìa keû baïch y thaân thích thì coù theå nhoùm caùc coâng ñöùc thanh tònh, nieäm Phaät thaâm thieát neân bieán thaân ñi ñeán nöôùc Phaät. Xuaát gia caïo toùc maëc phaùp y. Vì sao? Vì thöôøng öa phaùp xuaát gia, khoâng öa taäp gaàn guõi

baïch y. Xa lìa Tyø-kheo ni laø, nhö trong phaåm ñaàu ñaø noùi. Hoûi: Boà-taùt taâm bình ñaúng xem taát caû chuùng sinh, côù sao khoâng ñöôïc ôû chung? Ñaùp: Boà-taùt chöa ñöôïc ñòa vò baát thoái, chöa döùt caùc laäu hoaëc, nhoùm caùc coâng ñöùc neân ñöôïc ngöôøi öa ñaém, vì vaäy neân khoâng ñöôïc ôû chung. Laïi vì xa lìa söï phæ baùng cuûa ngöôøi, neáu phæ baùng thì bò ñoïa ñòa nguïc. Xa lìa laãn tieác nhaø ngöôøi khaùc laø, Boà-taùt nghó raèng: Ta töï boû nhaø coøn khoâng tham khoâng tieác, côù sao tham tieác nhaø ngöôøi khaùc. Pheùp cuûa Boà-taùt laø muoán khieán heát thaûy chuùng sinh ñöôïc vui, ngöôøi kia giuùp cho ta vaø chuùng sinh vui, côù sao ta laãn tieác. Chuùng sinh nhôø phöôùc ñöùc ñôøi tröôùc, ñôøi nay coù ít nhieàu coâng phu neân ñöôïc cuùng döôøng, côù sao laãn tieác, ganh tò. Xa lìa söï ñaøm thuyeát voâ ích laø, ñaây töùc laø noùi theâu deät, vì vieäc giaûi saàu cho taâm mình taâm ngöôøi, noùi vieäc pheùp vua, vieäc giaëc, bieån lôùn, nuùi röøng, coû thuoác, baûo vaät, quoác ñoä caùc phöông, nhöõng vieäc nhö vaäy, khoâng coù ích gì cho phöôùc, cho ñaïo, Boà-taùt neân nghó ñeán heát thaûy chuùng sinh chìm ñaém trong löûa khoå voâ thöôøng, ta haõy cöùu vôùt, côù sao ngoài yeân noùi suoâng nhöõng ñieàu voâ ích; nhö ngöôøi bò löûa chaùy noåi daäy boán phía, laøm sao ngoài yeân trong ñoù noùi chuyeän ñaâu ñaâu. Trong ñaây Phaät daïy, neáu noùi Thanh-vaên, Bích-chi Phaät coøn cho laø noùi voâ ích, huoáng gì noùi chuyeän khaùc. Xa lìa giaän hôøn laø, trong taâm môùi ñaàu sinh goïi laø giaän, vì chöa quyeát ñònh. Taâm giaän taêng tröôûng, söï vieäc quyeát ñònh, ñaùnh, chaët, gieát haïi, ñaây goïi laø taâm naõo; aùc khaåu cheâ bai, ñaây goïi laø taâm tranh tuïng; neáu gieát haïi

ñaùnh troùi v.v... ñaây goïi laø chieán ñaáu. Boà-taùt vì ñaïi töø-bi neân khoâng sinh caùc taâm aáy; thöôøng ñeà phoøng caùc aùc taâm aáy khoâng cho xen vaøo. Xa lìa töï ñaïi khinh mieät ngöôøi laø, khoâng thaáy phaùp trong ngoaøi, nghóa laø khoâng thaáy naêm uaån chaáp thoï, naêm uaån khoâng chaáp thoï. Xa lìa möôøi baát thieän ñaïo laø, Boà-taùt quaùn möôøi baát thieän ñaïo laø nhaân duyeân cuûa caùc toäi loãi, nhö tröôùc noùi. Trong ñaây Phaät daïy möôøi baát thieän ñaïo coøn phaù Tieåu thöøa, huoáng gì Ñaïi thöøa. Xa lìa ñaïi maïn laø, Boà-taùt haønh Möôøi taùm khoâng, khoâng thaáy caùc phaùp coù töôùng lôùn nhoû nhaát ñònh. Xa lìa töï duïng laø, nhoå baûy thöù goác reã kieâu maïn, laïi öathích saâu saéc thieän phaùp. Xa lìa ñieân ñaûo laø, trong heát thaûy phaùp töôùng thöôøng, laïc, ngaõ, tònh khoâng theå coù ñöôïc. Xa lìa ba ñoäc laø, ba ñoäc nghóa nhö tröôùc noùi: Laïi. sôû duyeân cuûa ba ñoäc khoâng coù töôùng nhaát ñònh. Saùu Ba-la-maät laø, nhö tröôùc noùi. Trong ñaây Phaät daïy haøng tam thöøa ñeàu do Saùu Ba- la-maät naøy maø ñeán ñöôïc bôø kia. Hoûi: Ñaây laø ôû ñòa vò Boà-taùt, côù sao noùi Thanh-vaên, Bích-chi Phaät do Saùu Ba-la-maät ñeán ñöôïc bôø kia? Ñaùp: Nay Phaät noùi Saùu Ba-la-maät, coù nhieàu coâng naêng, trong phaùp Ñaïi thöøa, ñaõ goàm thaâu caû Tieåu thöøa, coøn Tieåu thöøa thôøi khoâng theå. Boà- taùt truù trong ñòa thöù saùu ñaày ñuû Saùu Ba-la-maät, quaùn heát thaûy caùc phaùp khoâng, chöa ñöôïc löïc phöông tieän, sôï ñoïa vaøo ñòa vò Thanh-vaên, Bích- chi Phaät, Phaät thuû hoä neân noùi khoâng neân sinh taâm Thanh-vaên, Bích-chi Phaät. Boà-taùt vì luoân nghó ñeán chuùng sinh, vì taâm ñaïi bi, vì heát thaûy caùc phaùp roát raùo khoâng, neân khi boá thí khoâng tieác gì, thaáy ngöôøi

ñeán xin khoâng giaän khoâng lo, sau khi boá thí taâm cuõng khoâng hoái tieác; phöôùc ñöùc lôùn neân ñöùc tin cuõng lôùn, tin kính chö Phaät moät caùch thaâm saâu thanh tònh, ñaày ñuû saùu Ba-la-maät, tuy chöa coù löïc phöông tieän, voâ sinh phaùp nhaãn, Ban chaâu Tam-muoäi, maø ñoái vôùi phaùp thaâm saâu cuõng khoâng nghi. Nghó raèng: Heát thaûy luaän nghò ñeàu coù loãi laàm, chæ trí tueä Phaät môùi dieät caùc hyù luaän. Khoâng coù khuyeát maát; maø hay duøng phöông tieän tu caùc phaùp laønh, theá neân khoâng nghi.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.